

Asia: VN/7850/2021

Kuluttajaluottojen tilapäisen hintasääntelyn toimivuus ja vaikutukset

Lausunnonantajan lausunto

Miten väliaikainen sääntely (suoramarkkinointikielto ja hintasääntely) on näkemyksenne mukaan toiminut? Onko sääntelyyn liittynyt erityisiä tulkintaongelmia? Onko sääntelyn noudattamisessa ilmennyt puutteita?

Väliaikainen sääntely on lisännyt perintätoimistojen työkuormaa ja kustannuksia saman aikaisesti kun 1.9.2019 voimaan tulleen kuluttajansuojalain muutoksella on edelleen samoja vaikutuksia. Sääntely tuli niin nopeasti voimaan, ettei sitä voitu mitenkään ennakoida. Kaikkien luotonantajien järjestelmät eivät vielä ole sääntelyn mukaisessa toimintakunnossa. Tämän vuoksi perintätoimistot joutuvat edelleenkin tekemään tavallista enemmän manuaalista työtä, jotta tarvittavat tiedot pystyttäisiin viemään haastehakemuksille. Lisäksi käräjäoikeuksien täydennyspyynnöt ovat eri käräjäoikeuksista riippuen kirjavia.

SPL pyrki selvittämään oikeusrekisterikeskukselta järjestelmämuutoksien tarvetta jo ennen lain voimaantuloa. Oikeusrekisterikeskuksen tiedote asiasta tuli kuitenkin vasta 21.7.2020 eli lain jo ollessa voimassa. Perintätoimistot tekivät järjestelmämuutokset oikeusrekisterikeskuksen ohjeistuksen mukaisesti, mutta käräjäoikeudet vaativat kuitenkin muunlaista tietoa. Oikeusrekisterikeskus antoi uuden, edellisestä ohjeistuksesta poikkeavan tiedotteen 12.3.2021 ja perintätoimistot joutuvat tekemään taas muutoksia järjestelmiinsä. SPL katsoo, että vastaisuudessa lain perusteluissa tulisi ottaa paremmin huomioon menettelytapoja. Lainvalmistelussa tulisi ottaa huomioon miten oikeusministeriön alaiset tietojärjestelmät ovat käytettävissä siten, että myös tiedot riittävät käräjäoikeuksien tekemään haastehakemusten tutkintaan.

Lisäksi jo aikaisempaan 1.9.2019 voimaan tulleeseen kuluttajansuojalain ja oikeudenkäymiskaaren muutokseen liittyvä ongelma vaikeuttaa haastehakemusten laadintaa. Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaan jos saaminen perustuu kuluttajansuojalain 7 tai 7 a luvussa tarkoitettuun kuluttajaluottosopimukseen, haastehakemuksessa on ilmoitettava tiettyjä seikkoja. Lain esitöissä käy ilmi, että tällä tarkoitetaan kuluttajansuojalain 7 tai 7 a luvun soveltamisalaan kuuluvaa kuluttajaluottosopimusta. Tästä ei kuitenkaan aukea se, miten tiedot pitää ilmoittaa siinä tapauksessa, jos kuluttajansuojalain 7 tai 7 a lukua sovelletaan kuluttajaluottosopimukseen osittain.

Käräjäoikeuksilta tuleekin kuormittavia täydennyspyyntöjä mm. sen vuoksi, etteivät kaikki kuluttajaluotot ole kokonaisuudessaan tai osittain kuluttajasuojalain 7 luvun soveltamisalaan kuuluvia eikä niistä sen vuoksi ole edes välttämättä saatavissa kaikkia oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaisia tietoja.

Minkälaisia vaikutuksia väliaikaisella sääntelyllä on näkemyksenne mukaan ollut? Onko sääntely esim. vaikeuttanut luotonsaantia, ja jos on, niin minkälaisilla asiakasryhmillä? Oletteko havainneet muutoksia luottomarkkinoilla (esim. uusia luottotuotteita)?

-

Olisiko tiukempaa sääntelyä näkemyksenne mukaan syytä jatkaa, ja jos olisi, missä muodossa ja miten pitkään?

Näkemyksemme mukaan ylivelkaantumiseen tulisi puuttua ennen kaikkea mahdollistamalla kattavat ja ajantasaiset luottotiedot niitä tarvitseville tahoille. Nyt ollaan sitä vastoin suunnittelemassa rajoituksia tiedon saantiin esimerkiksi maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä samaan aikaan kun positiivisen luottotietorekisterin käyttötarkoitusta on suunniteltu hyvin suppeaksi.

Väliaikaisen sääntelyn jatkamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 234/2020 vp) on todettu, että pidemmällä aikavälillä tulisi selvittää tarpeita ja mahdollisuuksia tarkistaa hintasääntelyä pysyvämmiin. Erityistä huomiota tulisi tältä osin kiinnittää ennen 1.9.2019 tehtyihin jatkuvaa luottoa koskeviin sopimuksiin, jotka jätettiin 1.9.2019 voimaan tulleen hintasääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle niissäkin tapauksissa, joissa kuluttaja tekee uusia nostoja hintasääntelyn voimaantulon jälkeen. Myös eduskunta totesi esityksestä antamassaan vastauksessa: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi huolellisesti kattavaan analyysiin ja kansainväliseen vertailuun pohjautuen, onko kuluttajaluottosääntelyä muutettava pysyvästi. Tässä arvioinnissa on erityisesti tarkasteltava tehokasta seuraamussääntelyä ja vanhojen, korkeakorkoisten luottojen saamista maltillisemman korkotason turvaavan sääntelyn piiriin.”

Mitä mieltä olette siitä, jos 20 %:n korkokatto ulotettaisiin pysyvästi koskemaan vanhoja jatkuvia luottoja (mukaan lukien hyödykesidonnaiset luotot)siltä osin kuin kyse on uusista nostoista?

Sääntelyn ei tulisi olla taannehtivaa. Kuluttajaluottosopimukset on tehty sitovasti eikä voida pitää oikeusperiaatteiden mukaisena, että niiden ehtoja käytännössä jälkikäteen muutettaisiin. Kuluttajan omassa harkinnassa on, noudattaako hän vanhaa sopimusta.

Perintätoimistoilla ei myöskään yleisesti ole rakennettuna järjestelmää, jossa voisi eritellä miten luottoa on nostettu ja mikä osa nostoista kuuluu lain piiriin ja mikä osa ei. Tällainen muutos vaatisi laajoja ja kustannuksiltaan kalliita IT-muutoksia.

Karskela Maija
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry